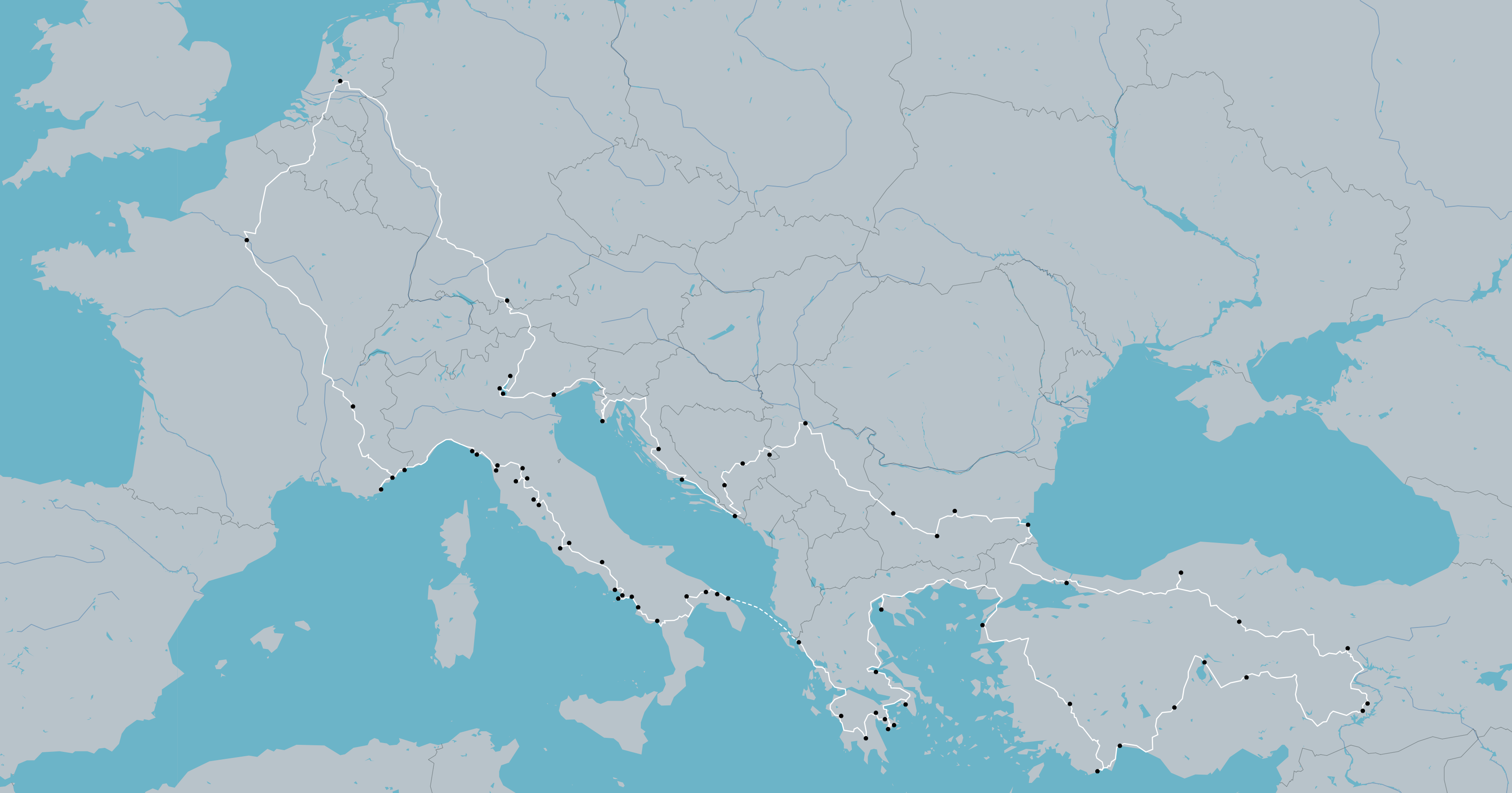

A person stands in the center of a large, dilapidated room, looking out through two large, arched openings. The room has a high, vaulted ceiling with exposed structural elements and some graffiti. The floor is covered in debris and broken tiles. The light from the sunset outside casts long, warm shadows across the interior.

→ THE LONGCUT EAST ←

EEN ROADTRIP DOOR EEN ERFENIS VAN 25 EEUWEN

HUIB MAASKANT

Inhoudsopgave

01	DE ERFENIS	8
02	HOOFDSTAD VAN DE ROMANTIEK	26
03	DE GLAZEN ZEE	40
04	STEDEN VAN DE STRIJD	62
05	BETON IN DE BALKAN	84
06	POORT NAAR DE ORIËNT	102
07	HET VERLOREN PARADIJS	124
08	HEILIGEN EN EEN HOUTEN PAARD	148
09	EXPEDITIE IN ANTIEK ATHENE	180
10	KEN JE KLASSIEKERS	202
11	DE ZOOL VAN DE LAARS	220
12	ONSTERFELIJK TEGEN WIL EN DANK	250
13	ALLE WEGEN LEIDEN NAAR ROME	274
14	DOLCE FAR NIENTE	296
15	IN HET SPOOR VAN NAPOLEON	324
16	STAD VAN HET LICHT	344

O7

ISTANBUL

TR

TR

KÂHTA

HET VERLOREN PARADIJS

126

1 LAND — 1 O M — T 2.123 M — 1.494 KM

*Een strak grijs
lint klimt hoger
de bergen in.*

127

Welcome to Asia zegt het bord naast de snelweg zodra ik de Bosporus overrij. Toch wel een gek idee dat je van Europa naar Azië rijdt op een motor. We hebben het weliswaar over Klein-Azië, maar niettemin ben ik in een ander werelddeel. De Romeinen noemden het gebied Asia Minor. De modernere naam voor Aziatisch Turkije is Anatolia of Anatolië. Gestaag gaat de reis oostwaarts. Een strak grijs lint klimt hoger de bergen in. De temperatuur schommelt tussen de 12 en 15 graden.

De Bij dendert het Ottomaanse *heartland* in. Het Ottomaanse Rijk ontstond rond 1300 in Anatolië onder Sultan Osman Ghazi. Zijn nakomelingen wisten het rijk uit te bouwen tot een grootmacht. In de tweede helft van de zeventiende eeuw heersten de Ottomaanse Sultans van de Balkan tot in het huidige Iran. Ook stukken van Noord-Afrika en Saoedi-Arabië hoorden ooit bij het rijk.

Terwijl ik over de bijna verlaten weg stuif, moet ik terugdenken aan kleine Huib op zijn fiets. Na schooltijd fietste ik vaak met mijn vriendjes de Oostvoornse bossen en duinen in. Bunkers verkennen, hutten bouwen en soms een vuurtje stoken. Het duingebied van Oostvoorne is best groot. Ik was soms kilometers van huis, ergens diep in het Mildenburgbos of ver achter het bord *Verboden Toegang* van het Groene Strand langs het Oostvoornse Meer.

▲ De stad van de saffraankrokus.

▲ Het Nimet Hanım Mansion van Egehan en zijn ouders.

Nu kan ik precies zien waar mijn kinderen zijn, dankzij hun telefoons. Toen bestonden die dingen nog niet. Mijn ouders hadden werkelijk geen idee waar ik uithing. Ze vertrouwden erop dat ik geen al te domme dingen deed. Ik kreeg van hen de vrijheid om mijn gang te gaan. Het zal niet altijd makkelijk voor ze zijn geweest, maar daar lieten ze niets van merken. Hun vertrouwen heeft mij zelfvertrouwen gegeven, ook bij lastige beslissingen later in mijn leven. Vertrouwen en vrijheid zijn misschien wel het mooiste wat ze me hebben gegeven. En dat wil ik ook mijn dochters meegeven. Laat vertrouwen en vrijheid een deel van mijn erfenis aan hen zijn.

Vijf uurtjes in het zadel later kom ik aan in het plaatsje Safranbolu. Inderdaad, Safranbolu dankt zijn naam aan de saffraan die er wordt verbouwd. Op het dorpsplein staat een groot beeld van een saffraankrokus om dat te vieren. Saffraan is een van de duurste specerijen ter wereld en wordt met de hand uit de meeldraden van de krokus gepeuterd. Een kilo kost tussen de 30.000 en 40.000 euro. Om een kilo te oogsten moet je 180.000 bloemen leeghalen. Wat een klus. Ik moet er niet aan denken. Gelukkig heb je van het goedje weinig nodig. Een enkel draadje saffraan is voldoende om een liter water diepgeel te kleuren. Het spul is niet weg te denken uit paella en tal van andere gerechten. De Romeinen ontdekten nog een andere toepassing: na een avondje doorzakken stopten ze saffraan in hun hoofdkussen tegen de kater.

▲ Egehan en zijn vader.

I KOKEN MET SAFFRAAN

Saffraan ken ik uit de keuken van mijn moeder. Haar simpelste recept is saffraanyoghurt. Roer wat saffraan door een bakje naturel yoghurt en je hebt een fantastisch sausje. Doe het op geroosterde aubergine of doop er platbrood in. Zelfs als je twee linker keukenhanden hebt, kan dit niet fout gaan.

▲ Gekkgheid in de tuin.

THEE IN DE TUIN

Safranbolu is een leuk plaatsje met traditionele huizen. Ze doen me denken aan de huizen in Sozopol. “Dat kan kloppen,” vertelt Egehan. “Ze behoorden ooit tot één rijk.” Hij is mijn gastheer voor vanavond in het Nimet Hanım Mansion. Het pensionnetje in een Ottomaans huis lijkt wel een huis uit een sprookje. Het staat tot de nok vol met romantische snuisterijen van Egehans ouders. Tot mijn verrassing staat er nog een BMW GS voor de deur. Het zusje van de Bij heeft een Oostenrijks kenteken en is van voor tot achter behangen met tassen. De motor is van *der Hans* uit Zell am See. Al snel raken we aan de praat in de prettig geschrift ingerichte tuin. Uiteraard met een glas verse Turkse thee.

Ik daag eerst Egehan uit om iets te vertellen: “Je spreekt erg goed Engels. Zo te horen heb je een tijdje in *the UK* gewoond?” Egehan gaat graag op mijn uitnodiging in en steekt van wal: “Dat hoor je goed. Ik heb zes jaar in de EU gewerkt als data-marketingexpert. Sinds twee maanden ben ik weer terug in Turkije. Mijn familie komt uit Antalya, aan de kust. Mijn ouders waren het vochtige klimaat zat. Daarom hebben ze dit huis gekocht.” “Hebben ze goed uitgezocht.” “Nou, het was een totale bouwval. Vier muren zonder dak. Mijn vader heeft het eigenhandig opgeknapt.” Trots kijkt hij naar zijn vader naast hem. De man heeft onwerkelijk gespierde armen, touwen met knopen, getuigen van een leven lang hard werken met je blote handen. De tuin staat vol gekke objecten in felle kleuren. Daar wil ik meer van weten. “Wat is het verhaal achter die knalgele schoen? En de gevleugelde fiets?” “O, die komen bij de buurman vandaan. Hij heeft een stortplaats. Als hij wat leuks heeft, gooit hij het over de schutting. En dan doen wij iets met de rommel. Hahaha. Meer thee?” Hans en ik lachen met hem mee. We zitten inderdaad in de grappigste tuin ooit.

De Oostenrijker heeft vast een heel ander verhaal. Na een paar slokken thee en vragende blikken van mij begint hij te vertellen.

”Ik had een sloopbedrijf in Zell am See. Vorig jaar ben ik met pensioen gegaan en heb ik het bedrijf opgedoekt. Ik heb altijd gezegd dat ik de wereld rond wil op de motor. En dat ben ik nu aan het doen.”

Hij rijdt drie maanden per jaar, laat zijn motor ergens staan en gaat negen maanden later weer verder.

“Hoe ben je daarbij gekomen?”

Hans steekt een verse sigaret op: “Zo reis ik eigenlijk al twintig jaar. In de winter viel er weinig te slopen in Zell Am See. Alles zit onder de sneeuw. En dan ging ik maar op reis. Ik heb in veel plaatsen gereden. Zoals in Zuid-Amerika. Kijk, videotje...”

We kijken over zijn schouder mee naar een filmpje op Hans’ telefoon. Hij raast met doodsverachting langs afgronden op een bochtige weg ergens in Peru. Hans is ook van Kaapstad naar huis gereden met een paar *narrow escapes* onderweg. Ergens halverwege Afrika reed hij bij een frontale botsing zijn motor zelfs total loss. Op een herbouwde GS kwam hij uiteindelijk thuis. Wauw.

“Ik ben drie weken geleden begonnen op Cyprus. Daar stond de motor. Nu wil ik naar Azerbeidzjan.”

“Wat een waanzinnige avonturen. Schrijf het eens op in een boek!”

“Haha, nee, dat is me te veel werk. Mag jij doen.”

“Wat een
waanzinnige
avonturen.”

De derde ronde thee wordt ingeschonken. Het gesprek in de achtertuin kantelt naar de economische situatie in Turkije. Egehan legt uit dat veel landgenoten in de problemen zitten. De huren zijn onbetaalbaar geworden, levensmiddelen ook. Voor boeren is de brandstof te duur om hun spullen naar de winkels te brengen. Mensen moeten echt elk dubbeltje omdraaien. Sommige arbeiders wonen met twintig man in een appartement. Egehan en zijn familie hebben nog geluk met de inkomsten uit het toerisme. Inderdaad is door de lage Turkse Lira alles gênant goedkoop. Buiten de grote steden heb je voor een paar euro een prima warme maaltijd. Reizen door Turkije is inmiddels voordeliger dan thuisblijven.

▲ Met Der Hans uit Zell am See in Safranbolu.

TURKS VOOR ONDERWEG

Welkom	Hořgeldin	Motorfiets	Motosiklet
Wil je thee?	�ay ister misin?	Tankstation	Petrol ofisi
Ja	Evet	Toilet	Tuvalet
Nee	Hayir	Ingang	Giriř
Dank u wel	Teřekk�r ederim	Uitgang	�ıkis
Tot ziens!	Hoř�a kal!	Centrum	Merkez
Let op!	Dikkat!	Stop	Dur

DE SAFFRAANSTAD

Genoeg gekletst, tijd voor actie. Ik laat Egehan en Hans achter in de tuin om het stadje te verkennen. In Safranbolu wordt druk gerenoveerd. Ik ruik het hout van de dikke balken in de muren en onder het dak. Ergens aan de rand van het centrum raak ik aan de praat met een Engelse dame die zo’n antiek huis laat verbouwen. Ze gaat zelf in de ene helft wonen, de andere wil ze inrichten als boetiek. Safranbolu staat nog niet bovenaan de toeristische hitlijsten, maar wat haar (en Egehan) betreft gaat dat veranderen.

De weg loopt omhoog naar ‘het kasteel’. In de tuin van het herenhuis ligt het Miniature Ottoman Clock Towers Park. Nijvere handen hebben vijftien manshoge modellen van bekende klokkentorens in Anatolië gebouwd. Ze staan naast de Tarihi Saat Kulesi, de echte toren van Safranbolu. Ik ben gek op modelbouw en het is altijd leuk om het werk van andere bouwers te zien. Terwijl ik uitkijk over Safranbolu maakt een stelletje naast me ruzie. Ik kan het Turks niet verstaan, maar de toon van het gesprek is exact hetzelfde als bij een relatiecrisis in het Nederlands. Zij verwijt hem iets, hij kijkt weg en geeft soms een kort, afgemeten antwoord. Sommige dingen zijn overal hetzelfde. Blijkbaar is dit de plek om ruzie te maken met je verkering: ik kom nog twee stelletjes tegen die zo’n gesprek voeren.

Het centrum is een plaatje vol vakwerkhuisen, maar de impact van de kwakkelende economie is duidelijk te merken. Er wordt hard aan me getrokken om toch vooral iets te kopen of iets te eten. Alle omzet is meer dan welkom. Op aanraden van Egehan ga ik een traditionele dis eten bij Hanim Sultan. De dames spreken geen Engels en de kaart is in het Turks. Ik laat me maar verrassen. Het eten is superlekker. In elk geval heb ik één restaurant een beetje kunnen helpen.

▲ Het traditionele huis van de Engelse dame.

132

- ▲ Winkeltjes in het oude centrum.
- Vakwerkhuisen en steile straatjes.

I
EETWEETJE

Vijf typisch Turkse gerechten:

Shish Kebab	spiesjes met lamsvlees, rundvlees, vis of kip
Döner Kebab	dun gesneden vlees van een grote, verticale spies
Köfte	gehaktballetjes met groenten en rijst
Dürüm	platbrood gevuld met vlees en groenten
Mezze	kleine warme en koude hapjes

En natuurlijk de Turkse pizza's.

◀ Miniature Ottoman Clock Towers Park.

▼ Een strak gerestaureerde kever snort door Safranbolu.

133

Het centrum is een plaatje vol vakwerkhuisen.

▼ De Leeuwenpoort.

▼ De koppen van de leeuwen zijn prachtig bewaard.

▲ Hattusa, de hoofdstad van de Hettieten.
◀ De avond valt over Hattusa.

DE HUIZEN VAN DE HETTIETEN

De dag begint met een overweldigend ontbijt van de ouders van Egehan. De lunch kan ik wel overslaan. Dan neem ik afscheid van iedereen en ga op pad naar Boğazkale. Het landschap is niet heel bijzonder in dit deel van het land. Een beetje heuvelachtig, soms bergachtig in de verte. De omgeving wordt wel met elke kilometer droger en kaler. Groene hellingen met bomen en struiken maken langzaam plaats voor verdord gras en kleine bosjes.

Halverwege de middag rij ik Boğazkale binnen. In het dorp heb ik pension Hittite Houses snel gevonden. Veel andere opties had ik niet. De broer van eigenaar Deniz ontvangt me met open armen en schuift het hek voor me open. Het lijkt er sterk op dat ik de enige gast ben in het pension. Na ja, lekker rustig. “*Tonight I will make you a really good shish kebab!*” roept hij enthousiast, wijzend op het eveneens lege restaurant aan de overkant van de straat. Dat zullen we nog zien. Eerst wat graven in de historie.

Bij Boğazkale stond zo’n 35 eeuwen geleden de stad Hattusa: de hoofdstad van het koninkrijk der Hettieten. Op de kaart zijn de ruïnes slechts twee kilometer verderop en ik besluit te voet op ontdekkingsstocht te gaan. De wandeling wordt een pittige klim in de brandende zon. Zo vliegen de ontbijtkilo’s er weer af. Bij de totaal verlaten toegangspoort zitten drie mannen verveeld in de schaduw. Blij springen ze op, eindelijk weer een klant. Of ik toch echt geen boek, gids, kalender, sleutelhanger of gegraveerde steen nodig heb? Beleefd glimlachend neem ik alleen het kaartje in ontvangst en klauter de resten van de stad tegemoet.

Van Hattusa zijn vooral de funderingen van ronde keien bewaard gebleven. De Hettieten bouwden hun stad met bakstenen van zongedroogde klei, en van hout. Daar is na ruim drieduizend jaar niets meer van over. Aan de rand van de stad hebben archeologen een stukje van de stadsmuur met torens herbouwd. De bruine klei geeft de muren een mooie structuur. Ik zou het best thuis willen hebben. Maar is het stevig genoeg om de vijand buiten de poort te houden? De volledig ommuurde stad op de bergtop moet volgens een artist impression een indrukwekkend gezicht zijn geweest. Een uur klimmen later sta ik oog in oog met de Leeuwenpoort, het bekendste bouwwerk van Hattusa. De twee stenen leeuwen kijken me dreigend aan. Toch apart dat ze er al zo lang staan.

Zwerven door de wereldgeschiedenis maakt hongerig en ik ga op zoek naar avondeten. In Boğazkale valt helemaal niets te beleven en dus meld ik me maar bij de broer van Deniz. Na een bord eten en een paar flessen Turks bier heb ik genoeg zin verzameld om nog naar een andere Hettitische locatie te lopen. Yazılıkaya is drie kilometer heen en weer terug. Het valt me toch een beetje tegen. Ik bekijk er een paar rotsgravures en dat is het dan. Wel goed voor de conditie. De zon gaat onder en de temperatuur zakt richting het vriespunt. Voor een enkele gast gaat de verwarming niet aan. Ik kruip onder twee dekbedden en alle handdoeken die ik kan vinden in het piepkleine slaapkamertje.

▲ Dwars door het Turkse platteland, 250 meter voor de klei begint.

▲ De laatste kilometers naar Divriği.

IN DE KLEI EN DE SNEEUW

De tocht gaat verder naar het oosten, naar Divriği. Volgens de kaart is het ongeveer vijf en een half uur rijden. De leukste route gaat binnendoor een bergrug over. Op de kaart lijkt het een normale weg, de werkelijkheid is anders. Tot mijn verbazing rij ik over steeds smallere landweggetjes tot ik op een boerenpad sta. Is dit nog een openbare weg of hobbel ik illegaal over een boerenerf? Het pad wordt slechter en slechter. Een paar weken geleden was het een modderpoel met diepe tractorsporen. Nu is de klei opgedroogd tot een spaghetti van hoge, harde kleirichels. Uiteindelijk loop ik bijna vast. Ik stap af en de Bij blijft zonder standaard rechtop tussen de richels staan. Hmmm...

Wat zou *der Hans* doen? Een sigaret roken, op zijn hoofd krabben en *immer weiter* doorrijden, denk ik. Dus vooruit met de geit... met de Bij dus. De onderkant van de motor schuurt over de kleirichels. Sturen kan ik vergeten. Het voorwiel volgt het spoor als een trein op rails. Af en toe loop ik echt vast en hak de klei met de kampeerbijl aan stukken. Het gaat niet snel, maar ik kom er wel. En het is een avontuurtje. Gelukkig gaat de klei soms even over in een grindpad en dat rijdt toch wat vlotter. Een uur ploeteren verder kom ik langs de boerderij waar het land bij hoort. De boerin kijkt vanuit de staldeur met grote ogen naar het zwart met gele monster dat tussen haar kippen door laveert. *Hoşça kal!* Uiteindelijk kom ik in Yozgat uit en begint het asfalt weer. Het gas kan erop. Ik heb nog vierhonderd kilometer te gaan.

Het landschap wordt desolater. Het gele gras verandert in grind en het is kaal en koud. Midden op de dag komt de temperatuur niet boven de 15 graden. Dichter bij Divriği klimt de weg verder de hoogte in. Ik heb het idee dat ik inmiddels best een eind boven zeeniveau zit. Naast de weg liggen nog hoopjes sneeuw van de winter. De bergtoppen aan de horizon zijn bijna helemaal wit. Zoveel kou verwachtte ik niet half mei in het Midden-Oosten. In Nederland is het warmer.

Hoe zou het eigenlijk thuis zijn? Ruim drie weken ben ik onderweg en Nederland lijkt heel ver weg. Mis ik het? Af en toe stuur ik mijn dochters wat foto's door met een korte update van waar ik ben. Dan krijg ik een paar korte berichtjes terug. Lange gesprekken hebben we niet. Ze zitten hele dagen op school en verder zijn ze bij hun moeder. Niet dat mijn ex-vrouw ze een strobreed in de weg legt, maar bij kinderen van gescheiden ouders zie je wel vaker dat ze de wereld van mama scheiden van de wereld van papa. Misschien is het ook wel beter zo.

Voor ik wegging heb ik de meiden uitgebreid over mijn reisplannen verteld. Het idee dat ik twee maanden weg zou zijn, leek ze niet zoveel te doen. Tot ik twee dagen voor vertrek mijn ex-vrouw wees op een envelop met instructies voor het geval mijn roadtrip een enkele reis zou zijn. Toen schrokken ze zich rot en dat raakte mij dan weer behoorlijk. Het continu onderweg zijn is mijn nieuwe normale leven geworden. Mijn werk, mijn huis... het lijkt bijna een vorig leven. Raar hoe snel het went. Blijkbaar ben ik niet zo honkvast. Heimwee heb ik nooit gehad.